

Yttrande

Datum
2024-11-21

Diarienummer
6.4.17-13522/2024

Regeringskansliet
Landsbygds- och
infrastrukturdepartementet
li.remissvar@regeringskansliet.se
Kopia till: li.smf@regeringskansliet.se

Remiss av delar av betänkande SOU 2024:35 *En framtid för alm och ask* samt förslag till ändring i växtskyddsförordningen (2022:795)

(Ert dnr LI2024/01123)

Sammanfattning

Jordbruksverket konstaterar att almsjukan faller utanför vårt uppdrag att förebygga spridning av och bekämpa växtskadegörare. Den är inte aktuell att reglera som karantänskadegörare eller reglerad icke-karantänskadegörare, vilket också framgår av betänkandet.

Jordbruksverket har inget att invända mot förslaget till ändring i växtskyddsförordningen mer än att det bör förtydligas att det endast är för almsjukan som bemyndigandet är begränsat geografiskt till Gotland. Vi lämnar därför förslag till sådan formulering.

Vi instämmer också i betänkandets bedömning att regelverket om invasiva främmande arter borde kunna vara ett alternativ.

Jordbruksverket noterar, utifrån de beräknade kostnaderna för bekämpning, att detta är ett exempel på ett utbrott av en skadegörare där det är ekonomiskt kostsamt att bekämpa ett pågående utbrott jämfört med att satsa på det förebyggande arbetet, som t.ex. inventering av karantänskadegörare för tidig upptäckt.

Jordbruksverket har inte granskat alla övriga delar av betänkandet men noterar att miljö kvalitetsmålet *Ett rikt odlingslandskap* också bör lyftas fram i avsnitt 8.2.3 *Staten har ett ansvar för att bevara alm och ask när det gäller både almens och askens värde.*

Val av regelverk

Jordbruksverket instämmer i bedömningen att det inte är aktuellt att reglera almsjukan som karantänskadegörare eller reglerad icke-karantänskadegörare.

Jordbruksverket instämmer i bedömningen att det är möjligt att använda bestämmelserna om nationellt reglerade skadegörare på trädslag som används i virkesproduktion enligt växtskyddslagen (2022:725).

Jordbruksverket instämmer också i bedömningen att bestämmelserna om invasiva främmande arter enligt förordning (EU) 1143/2014¹ skulle kunna tillämpas på almsjuka. Vi noterar att syftet med de bestämmelserna tar sikte på att skydda biologisk mångfald och relaterade ekosystemtjänster, vilket betänkandet gör tydligt att almsjukan hotar. Mikroorganismer räknas upp som exempel på främmande arter i skäl 1 till förordningen och i definitionen av främmande art i artikel 3.3. Det är tydligt i artikel 2.2.c att patogener som orsakar djursjukdomar är undantagna från tillämpningsområdet. Däremot är inte alla patogener som orsakar växtsjukdomar undantagna. Istället finns detaljerade undantag från tillämpningsområdet i artikel 2.2 i punkterna d) för växtskadegörare som redan är reglerade som karantänskadegörare enligt förordning (EU) 2016/2031², f) mikroorganismer för användning i växtskyddsmedel enligt förordning (EG) nr 1107/2009³ och g) mikroorganismer för användning i biocidprodukter enligt förordning (EU) nr 528/2012⁴. Sådana invecklade undantag hade inte behövts om intentionen hade varit att utesluta alla patogener som orsakar växtsjukdomar från tillämpningsområdet.

Förtydliga att reglerna bara gäller Gotland

Jordbruksverket bedömer att den föreslagna ändringen i växtskyddsförordningen medför en risk för att också punkterna 1–3 kan läsas in när det gäller begränsningen av det geografiska tillämpningsområdet, som gäller för punkten 4. Vi föreslår att ni lägger punkten om almsjuka först i punktlistan. Alternativt kan punktlistan eventuellt formuleras så här, för att göra tydligare skillnad mellan 1–3 och 4:

1. större mägborre (*Tomicus piniperda*, Linnaeus [BLASPI]),
2. åttatandad barkborre, även kallad granbarkborre (*Ips typographus*, Linnaeus [IPSXTY]), och
3. sextandad barkborre (*Pityogenes chalcographus*, Linnaeus [PITYCH]),
samt

¹ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1143/2014 av den 22 oktober 2014 om förebyggande och hantering av introduktion och spridning av invasiva främmande arter

² Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/2031 av den 26 oktober 2016 om skyddsåtgärder mot växtskadegörare, ändring av Europaparlamentets och rådets förordningar (EU) nr 228/2013, (EU) nr 652/2014 och (EU) nr 1143/2014 samt om upphävande av rådets direktiv 69/464/EEG, 74/647/EEG, 93/85/EEG, 98/57/EG, 2000/29/EG, 2006/91/EG och 2007/33/EG

³ Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1107/2009 av den 21 oktober 2009 om utsläppande av växtskyddsmedel på marknaden och om upphävande av rådets direktiv 79/117/EEG och 91/414/EEG

⁴ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 528/2012 av den 22 maj 2012 om tillhandahållande på marknaden och användning av biocidprodukter

4. almsjukevamp (*Ophiostoma novo-ulmi*, Braiser [OPHSNU]) på Gotland.

Miljö kvalitetsmålet Ett rikt odlingslandskap

Jordbruksverket har ett särskilt ansvar för att hjälpa Sverige att nå de miljömål som riksdagen har beslutat om. Vi arbetar med flera av miljömålen och är dessutom ansvarig myndighet för miljö kvalitetsmålet Ett rikt odlingslandskap. I den rollen ställer vi oss bakom betänkandets bedömning att almen på Gotland har ett skyddsvärde.

I avsnitt 8.2.3 *Staten har ett ansvar för att bevara alm och ask*, sida 208 står: *Att långsiktigt bevara alm och ask i Sverige berör främst miljö-kvalitetsmålen Levande skogar och Ett rikt växt- och djurliv*. Jordbruksverket anser att både alm och ask är viktiga träd för odlingslandskapets biologiska mångfald och kulturvärden. Som beskrivs i utredningen har alm och ask hamlats under lång tid och hamlade almar är viktiga för bland annat odlingslandskapets insekter. Speciellt så kallade mulmträd har stort värde i odlingslandskapets öppnare landskap. Stora askar och almar kan också utgöra viktiga småbiotoper i det mer öppna odlingslandskapet. Ett rikt odlingslandskap bör därför också tas med som ett viktigt miljö kvalitetsmål. Preciseringar inom Ett rikt odlingslandskap som kan komma ifråga är: *Variationsrikt odlingslandskap*⁵, *Gynnsam bevarandestatus och genetisk variation*⁶. Som kulturbärare omfattas både ask och alm av de preciseringar inom Ett rikt odlingslandskap som berör kulturmiljöerna, t.ex. *Bevarade natur- och kulturmiljö värden*⁷.

I detta ärende har generaldirektören Christina Nordin beslutat. Jenny Andersson har varit föredragande. I den slutliga handläggningen har också chefsjuristen Ida Lindblad Hammar, Rikhard Dahl, Magnus Franzén, Carin Bunnvik, Elisabet Dalborg och Johan Wallander deltagit.

Christina Nordin

Jenny Andersson

Yttrandet har signerats digitalt och saknar därför namnunderskrifter.

⁵ Odlingslandskapet är öppet och variationsrikt med betydande inslag av hävdade naturbetesmarker och slåtterängar, småbiotoper och vattenmiljöer, bland annat som en del i en grön infrastruktur och erbjuder livsmiljöer och spridningsvägar för vilda växt- och djurarter.

⁶ Naturtyper och arter knutna till odlingslandskapet har gynnsam bevarandestatus och tillräcklig genetisk variation inom och mellan populationer.

⁷ Biologiska värden och kulturmiljö värden i odlingslandskapet som uppkommit genom långvarig traditionsenlig skötsel är bevarade eller förbättrade.